

В учебном плане предусмотрены также **дисциплины специализации**, для их изучения отведены 332 часа (7 %). В 5 семестре изучаются: организация производства на предприятиях промышленности (80 час.), методология научных исследований (30 час.), статистика промышленности (40 час.); в 8 семестре — особенности бухгалтерского учета в других отраслях (100 час.); в 9 семестре — особенности анализа хозяйственной деятельности в других отраслях (60 час.), учет экспортно-импортных операций (22 часа).

Учебным планом предусмотрено выполнение 5 курсовых работ, 4 из них по специальным дисциплинам (теория бухгалтерского учета, бухгалтерский учет в промышленности, ревизия и аудит, анализ хозяйственной деятельности) и одна по общенаучным и общепрофессиональным (макроэкономика). Предусмотрено прохождение 3 производственных практик. В 4 семестре (2 недели) — ознакомительная; в 8 семестре (4 недели) — учетно-аналитическая; в 10 семестре (14 недель) — преддипломная работа. Обучение заканчивается сдачей государственного экзамена по специальности и защитой дипломной работы.

С. О. ОЛІЙНИК, канд. екон. наук, доц.,
С. І. ДЕРЕВ'ЯНКО, канд. екон. наук, доц.,
Н. П. КУЗИК, канд. екон. наук, ассистент
(Національний аграрний університет)

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ І ФОРМ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ У СФЕРІ АУДИТУ

Функціонування інституту аудиторства забезпечує незалежний та об'єктивний контроль достовірності інформації, відображеної у фінансовій і податковій звітності підприємства. Надійний фінансовий облік і звітність, ефективний фінансовий менеджмент, компетентні консультації з різних питань діяльності є основою для прийняття рішень інвесторами, торговими партнерами та рішень, які приймаються в контексті глобальних міжнародних зв'язків. Останні породжують процес глобалізації техніки удосконалення аудиторської діяльності. Аудитори Європи прагнуть забезпечити зростання довіри до якості аудиту в міжнародних масштабах.

Для розвитку прийомів й методів удосконалення аудиту необхідно постійно забезпечувати відповідність професійної підготовки фахівців, дбати про поширення досвіду та майстерності серед спеціалістів економічних та інших спеціальностей, яким в майбутньому делегуються контрольні функції за фінансово-господарською діяльністю економічного суб'єкта та правдивістю її відображення у звітності.

Входження України в Європейський освітній простір, проблема ефективного виходу на світові ринки, підвищення вимог суспільства, розвиток технологій зумовлюють необхідність удосконалення змісту і форм підготовки фахівців-аудиторів. Сам характер ринкової економіки містить в собі вимоги до адекватних перетворень у підготовці професійних аудиторів з метою надання їм знань, необхідних для виконання своєї роботи компетентно, чесно, незалежно та об'єктивно.

Сучасним ринковим структурам необхідні фахівці — аудитори, професійні бухгалтери вищої кваліфікації, які:

- розуміють сутність та можливості використання моделі процесу аудиту для забезпечення довгострокового економічного зростання підприємств;

- виявляють освіченість та причетність у своїй роботі до міжнародних стандартів, постійно демонструють дотримання аудиторських процедур та дисциплінарних вимог;

- дотримуються етичних вимог та фундаментальних принципів як важеля досягнення найкращих результатів діяльності й задоволення громадських інтересів;

- володіють методикою аудиторської перевірки, виконуючи роботу найвищої якості;

- визначають перспективи розвитку, резерви підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання;

- підтримують у громадськості впевненість у високій професійній майстерності аудитора, його престижі та авторитеті.

Все потребує модернізації та удосконалення освітньої роботи в контексті підготовки бакалаврів і магістрів вищої школи. У рамках Болонського процесу висвітлюються ключові позиції щодо підвищення якості вищої освіти та підготовки на сучасному рівні науки і новітніх технологій висококваліфікованих спеціалістів.

Дослідження офіційних джерел, інформаційно-освітніх технологій та практичний досвід дають змогу визначити окремі пропозиції. На наш погляд слід:

1) врахувати основні тенденції та практичні реалії сучасної освіти з огляду на вимоги розвитку інноваційно-орієнтованої економіки. Така пропозиція обумовлена тим, що вітчизняна економіка характеризується низьким рівнем наукового забезпечення переважної більшості галузей виробництва, сфери освіти, і зокрема, ринку аудиторських послуг;

2) забезпечити інформатизацію навчального процесу та доступ до міжнародних інформаційних систем. Вказаний підхід створить умови для зміни обсягу і змісту навчального матеріалу, обміну досвідом, підвищення конкурентоспроможності спеціаліста-аудитора на ринку праці європейських країн, подолання часових і просторових перешкод у здобутті знань (дистанційне навчання), залучення висококваліфікованих (в т. ч. зарубіжних) викладачів та практикуючих висококваліфікованих аудиторів або професійних бухгалтерів.

Зарубіжна практика показує, що використання інструментальних програмних засобів прискорює розвиток логічного, наочно-образного мислення, формування комунікативних і практичних умінь по збиранню аудиторських доказів, застосуванню відповідних аудиторських процедур, формування відповідних висновків за результатами перевірки. Використання комп'ютера при вивченні курсу «Аудит» призводить до зміни обсягу і змісту навчального матеріалу, поглиблення предметної сфери шляхом моделювання чи імітації ситуацій, процесів, явищ або окремих господарських операцій потенційного підприємства-клієнта. Впровадження мультимедійних програмних систем надають можливість студентам у повній мірі апробувати набуті теоретичні знання в аудиторії, а викладачам упроваджувати інноваційні форми і методи роботи та координувати навчальну діяльність;

3) здійснювати пошук нових форм, методів і прийомів, які відповідали б вимогам сучасного навчального процесу. Формування аудитора-професіонала сучасного типу — незалежного, об'єктивного, критичного — можливе лише за умови наближення навчання у вищому навчальному закладі до реальної аудиторської діяльності. Становлення аудитора, як фахівця, визначається не лише глибоким знанням основ аудиту, вимог і рекомендацій національних нормативів чи міжнародних стандартів аудиту, а й постійним напрацюванням та удосконаленням його професійних умінь і навичок. На наш погляд, однією із ефективних форм підготовки майбутніх аудиторів є ділові ігри. Підтвердженням ефективності даної пропозиції можуть слугувати слова Конфуція: «Прочитав — забув, побачив — пригадав, зробив — запам'ятав».

За допомогою ділових та рольових ігор можна відпрацювати будь-які аудиторські ситуації. Майбутні аудитори можуть не тільки вдосконалити свої знання, вміння і навички, а й оволодіти технікою здійснення аудиту, відпрацювати організаційні аспекти аудиторського процесу, поведінку аудитора, оволодіти етичними правилами та набути відповідного рівня майстерності.

Ділові ігри з одного боку, є засобом перевірки засвоєного теоретичного матеріалу, а з іншого — засобом розвитку особистості майбутнього аудитора. Практичний досвід засвідчує особливу ефективність тих ділових та рольових ігор, в яких є елемент змагань. Така гра активізує інтелектуальні, духовні можливості студентів, викликає їх сильне емоційне піднесення.

Використання ігор у навчальному процесі при вивченні аудиту на відділеннях «Фінанси і кредит», «Економіка підприємств», факультеті «Аграрний менеджмент» сприяє підвищенню інтересу до дисципліни, що не тільки допомагає краще вивчити його, а й орієнтуватися в нестандартних ситуаціях, пов'язаних із майбутнім фахом студента, і тим самим активізують його пізнавальну діяльність.

Важливим методом розвитку пізнавального інтересу студентів є цікавий і наближений до реальності зміст ігор, створення ситуацій творчого пошуку, коли пошукові групи — «міні-аудиторські фірми» підбирають матеріали із заданої теми, а потім влаштовуються дискусія. Це може бути обмін інформацією, отриманою із інших джерел, обмін досвідом, вміннями і навичками економічно грамотно сформулювати та викласти думку аудитора. У практичній роботі варто використовувати такі форми, як «круглий стіл аудиторів» (наприклад, по обговоренню діючих стандартів аудиту та адекватності їх застосування, обговорення розіграних результатів аудиту «заочного» підприємства-клієнта та ін.; бесіди, коли дватри студенти, як представники якоїсь аудиторської фірми ведуть бесіду з іншою частиною групи, як представниками підприємства — потенційного клієнта; симпозиум, коли кожен студент готує повідомлення з обраної теми на 5—7 хвилин або виступає з доповіддю, як представник аудиторської професійної організації; моделювання ситуацій фінансово-господарської діяльності підприємств, на прикладі яких «студентські аудиторські фірми» імітують аудиторський процес, його стадії та етапи, планують аудит та аудиторські процедури, здійснюють експертно-аналітичну оцінку аудиторського ризику, аудиторське тестування за уявними (імітованими) циклами господарських операцій, збирають аудиторські докази, відображають їх у робочих документах, формують власну

аудиторську думку за результатами перевірки фінансової звітності «заочного» підприємства-клієнта у аудиторських висновках та звітах.

На наш погляд, цілеспрямоване впровадження зазначених підходів у навчальний процес сприятиме удосконаленню підготовки кадрів у сфері аудиту, задовольняючи паралельно вимоги Болонського процесу щодо розширення мобільності студентів, викладацького й іншого персоналу, забезпечення працевлаштування випускників, привабливості системи освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. Вип. 2 / Нац. пед. ун-т ім. Драгоманова / Ред.: М. І. Жалдак. — К., 2000. — 326 с.
2. *Мороз І.* Болонський процес — це конкретні рішення та дії // Вища освіта України. — 2005. — № 1. — С. 29—36.
3. *Сердюк О. П.* Методологічні засади розбудови особистісно орієнтованої навчальної діяльності у вищій школі // Вища освіта України. — 2003. — № 4 (Додаток).

В. В. ПАСЕНКО, аспірант
(Київський національний економічний університет)

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ОБЛІК ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ»

Облік формування фінансових результатів в аграрних підприємствах має свої особливості, пов'язані з специфікою сільського господарства як галузі матеріального виробництва.

Методичними завданнями вивчення даної теми є:

- закріплення теоретичного матеріалу та вміння використовувати його на практиці;
- вивчення первинних документів та засвоєння порядку їх оформлення;
- вивчення системи бухгалтерських рахунків, на яких відображають формування фінансових результатів;
- засвоєння процедури відображення господарських операцій на бухгалтерських рахунках;
- засвоєння методики складання журналів-ордерів № 11 с.-г. та № 15 с.-г.;